

NATO i BiH - od mirovne misije do partnerstva - put ka integraciji

Mr. sc. Sanja Kavaz Hukić
Američki univerzitet u BiH
E-mail: sanja_kavaz@bih.net.ba

Mr. sc. Semir Fejzić
Direktor BKC TK
E-mail: semirf@yahoo.com

Sažetak: Od 1949. godine broj država-članica u NATO-u se povećao sa dvanaest na dvadeset i osam, a „vrata“ NATO-a su ostala otvorena za sve europske demokratije spremne za članstvo i sposobne da doprinesu euro-atlantskoj sigurnosti. Daljnje proširenje NATO-a, i članstvo BiH-a, predstavljaju kontinuirano partnerstvo na izgradnji mira i demokratizaciji Europe zasnovane na zajedničkim vrijednostima. Strateški cilj naše zemlje, još od mirovnih operacija koje su zaustavile rat u BiH, do Partnerstva za mir, Akcionog plana za članstvo, i bosanskohercegovačkog doprinosa međunarodnoj bezbjednosti kroz međunarodne misije u inostranstvu, ostao je i dalje isti – sticanje punopravnog članstva u NATO-u. S tim u vezi, da BiH postane potpuno funkcionalna država i ostvari svoje aspiracije da se pridruži NATO-u i Europskoj Uniji, pored napretka u reformi odbrane i vojske, neophodne su i šire reforme usmjerene na suzbijanje korupcije, pranja novca, paralelnih struktura, organiziranog kriminala, te rješavanje pitanja nepokretne vojne imovine. Iako je osiguranje dugoročne bezbjednosti u BiH ključni motivacioni faktor za mnoge stanovnike koji podržavaju težnje zemlje da se pridruži NATO-u, ipak, integracija novih demokratskih zemalja u NATO ne predstavlja samo osiguranje mira u pojedinoj zemlji, nego se njome NATO čini jačim, Europa stabilnijom, te doprinosi sigurnom i mirnom razvoju u globalu.

Ključne riječi: NATO, BiH, članstvo, sigurnost, reforme

Abstract: *Since 1949s the number of member states in NATO has increased from twelve to twenty-eight, and the "door" of NATO remained open to all European democracies ready for membership and able to contribute to Euro-Atlantic security. Further expansion of NATO, and the membership of Bosnia and Herzegovina, represents ongoing partnership on peace building and democratization of Europe based on common values. The strategic objective of our country, since the peacekeeping operations which ended war in Bosnia and Herzegovina, to the Partnership for Peace and Membership Action Plan, and the Bosnian's contribution to the international security through international missions, has remained the same - gaining the full membership in NATO. Regarding this, for B&H to become a fully functional state and to realize its ambitions to join the NATO and the European Union, besides huge improvement in reform of defense and military, it is necessary and important to have wider reforms related to the suppression of corruption, money laundering, parallel structures, organized crimes and, also, resolving issues of immovable military property. Although the insurance of a long-term peace and security in B&H is a crucial motivational factor for many residents who are supporting country's aspirations to join the NATO, however, the integration of new democracies into the NATO does not mean only securing peace in one country, but it makes also NATO more stronger, Europe more stable, and contribute to a safe and peaceful development in general.*

Keywords: *NATO, Bosnia and Herzegovina, membership, security, reform*

Historijsko iskustvo i bliska budućnost

Potpisivanjem Vašingtonskog sporazuma¹, uz ovlasti koje proizilaze iz člana 51. Povelje Ujedinjenih naroda², i sa njegovih samo 14 članova, 4. aprila 1949. godine uspostavljeni su temelji Svjevernoatlanskog saveza (dalje: Savez ili NATO),³ sigurnosne organizacije i glavnog jamca euroatlanskog mira i stabilnosti. Od tog dana pa do danas, činjenica da su se svijet, međudržavni i sigurnosno-politički odnosi u mnogo čemu promijenili, uticala je i na NATO, njegovu reformu i modernizaciju, ali su osnovna misija i svrha Saveza i dalje ostale nepromijenjene – osiguranje mira, sigurnosti i odbrane zemalja-članica političkim i vojnim sredstvima. Uspostavljanjem zajedničkog sistema sigurnosti, baziranog na vrijednostima demokratije, vladavini prava i poštivanju ljudskih prava, Savez je uspješno kombinirao prvobitnu strategiju kolektivne odbrane svih članica sa učinkovitim i legitimnim djelovanjem izvan teritorija država članica, a sa ciljem preveniranja i rješavanja novih sigurnosnih izazova poput piratstva, informatičkog i organiziranog kriminala, energetske sigurnosti, oružja za masovno uništenje, te hemijskog i biološkog ratovanja, i sl.. U ovim novim procesima, povećanje broja članica i promicanje multilateralne saradnje sa ostalim međunarodnim subjektima postalo je od ključnog značaja za kvalitetno osiguranje, kako nacionalne, tako i međunarodne sigurnosti. S tim u vezi, broj država članica sa prvobitnih 12 povećao se na 28,⁴ a u skladu sa politikom „otvorenih vrata“ i članom 10. Vašingtonskog sporazuma⁵, NATO ostaje otvoren za sve europske demokratije spremne i sposobne da ispune odgovornosti članstva.⁶

¹ The North Atlantic Treaty, Washington D.C., 04. April 1949., više na http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm, tzv. Vašingtonski ili Sjevernoatlanski sporazum

² Povelja Ujedinjenih naroda, usvojena 26. juna 1945., priznaje urođeno pravo na individualnu ili kolektivnu samoodbranu u slučaju oružanog napada, član 51.: „Ništa u ovoj Povelji ne dira prirodno pravo individualne ili kolektivne samoobrane u slučaju oružanog napada na nekog Člana Ujedinjenih naroda sve dok Vijeće sigurnosti ne poduzme mjere potrebne za održavanje Međunarodnog mira i sigurnosti. Mjere koje Članovi poduzmu u vršenju toga prava samoobrane odmah se dojavljaju Vijeću sigurnosti i nipošto ne diraju u ovlasti i dužnosti Vijeća sigurnosti da na temelju ove Povelje djeluje svakog časa na način koji smatra potrebnim za održavanje ili uspostavljanje Međunarodnog mira i sigurnosti“, dostupno na <https://www.un.org/en/documents/charter/>

³ Više o uspostavljanju i historijskom razvoju NATO-a na http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_67656.htm

⁴ NATO se danas sastoji od 28 neovisnih država članica, i to: Albanija, Belgija, Bugarska, Kanada, Hrvatska, Češka, Danska, Estonija, Francuska, Njemačka, Grčka, Madarska, Island, Italija, Latvija, Livanija, Luksemburg, Holandija, Norveška, Poljska, Portugal, Rumunija, Slovačka, Slovenija, Španija, Turska, Velika Britanija i Sjedinjene Američke Države (dalje: SAD), http://www.nato.int/cps/en/natolive/nato_countries.htm

⁵ Pravna osnova za proširenje članstva NATO-a nalazi se u Vašingtonskom ugovoru, u kojem se ističu i ograničenja za pristupanje, odnosno, ističe se da samo europske demokratije-države mogu da se razmatraju za članstvo u Savezu, kao i da sve države članice moraju jednoglasno da donesu odluku o prijemu nove države u članstvo, član 10.: „Strane (članice) mogu, jednoglasnom odlukom, pozvati bilo

Nova politika Saveza se ogleda u dva osnovna cilja koja imaju posebnu važnost, i to: sigurnost u Europi i Sjevernoj Americi – što bi trebala biti poveznica sa „starim“ ili tradicionalnim NATO-om, a pod članom 5. Vašingtonskog sporazuma; i sigurnost za Europu i Sjevernu Ameriku, ali i za ostale zemlje sa zapadnim vrijednostima koje nisu članice Saveza, kao „novim“ NATO-om koji promovira zajedničke vrijednosti i naglašava potrebu za vanjskim partnerima.⁷ Oba ova cilja pokazuju kako je atlantska ideja temelj saradnje Europe i Sjeverne Amerike, te da je upravo zaštita zajedničkih vrijednosti polazna tačka izgradnje globalnog partnerstva. Samo partnerstvo ima višedimenzionalan karakter, i ne svodi se samo na države koje ostvaruju institucionalnu saradnju sa Savezom i zemlje aspirantice za članstvo poput Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije i sl., nego i partnerske zemlje koje nemaju aspiraciju za članstvom, te zatim i zemlje izvan transatlanske regije poput Australije, Novog Zelanda, Japana, i sl.

Na samitu u Lisabonu,⁸ usvojena je Lisabonska deklaracija, novi Strateški koncept, dokument koji definiše pravac djelovanja i razvoja Saveza u deceniji koja slijedi. Pored toga što je potvrđena i nepromijenjena osnovna uloga Saveza u kolektivnoj odbrani svih zemalja članica, te očuvanju međunarodnog mira, bezbjednosti i demokratskih vrijednosti, ono što je za Bosnu i Hercegovinu osobito značajno jeste da je potvrđena politika „otvorenih vrata“ za sve zemlje koje dijele vrijednosti Saveza, kao i privrženost zemljama Zapadnog Balkana, u skladu s čim je naglašeno da će zemlje članice nastojati da olakšaju euroatlanske integracije Zapadnog Balkana, u cilju obezbjeđivanja trajnog mira i stabilnosti zasnovanih na demokratskim vrijednostima, regionalnoj saradnji i dobrosusjedskim odnosima.

Spoljno-političkim promjenama u istočnoj Europi NATO se prilagodio pokretanjem programa „Partnerstvo za mir“ (dalje: PFP)⁹, kojim je predvidio bilateralnu saradnju između NATO-a i pojedinačnih država socijalističkog uređenja u Europi, kao i bivših republika Sovjetskog Saveza. Partnerstvo je trebalo pružiti pomoć prilikom prilagođavanja i usklađivanja država NATO standardima i vrijednostima kako bi s vremenom bile uključene u Savez i postale punopravne članice. Kroz Partnerstvo za mir Euroatlansko partnersko vijeće (dalje: EAPC) nudi sveobuhvatam politički okvir za saradnju sa zemljama

---

koju drugu europski državu u stanju da pomogne ostvarenju načela Sporazuma i da doprinese bezbjednosti sjevernoatlanskog područja pristupanjem ovom ugovoru...”

⁶Lisbon summit declaration, issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Lisbon, 20th November 2010., više na http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm

⁷ Nakić, M., NATO nakon Lisabona: Zapadni Balkan u Alijansi do 2020. godine, Nova Srbija, novi NATO – vizija budućnosti za XXI vek, Zbornik tekstova, Fond za otvoreno društvo Srbija, Beograd, 2011., str. 86.

⁸Summit meetings of Heads of State and Government, 19. November – 20. November 2010., Lisbon, Portugal, http://www.nato.int/cps/en/natolive/events_66529.htm

⁹ Partnership for Peace – PFP, program pokrenut u Briselu, 10. i 11. januara 1994, <http://www.nato.int/docu/comm/49-95/c940110b.htm>

partnerima, pri čemu svaka zemlja ima mogućnost izgradnje individualnog odnosa sa Savezom a u skladu sa vlastitim prioritetima. Stvaranje takvog globalnog partnerstva, sigurnosne zajednice, koje je naglasio i novi NATO-ov strateški koncept, i vremenski završetak stvaranja navedenog partnerstva, nije lako predvidljiv. NATO-ov globalni angažman, unutar, ali, još i više, izvan teritorija članica, mora biti kompatibilan sa nastavkom izgradnje funkcionalnog odnosa Saveza sa drugim međunarodnim organizacijama kolektivne sigurnosti¹⁰, čije se aktivnosti temelje na međunarodnom pravu.¹¹ Potvrdu svoje uloge u europskoj bezbjednosti NATO je dobio sredinom 90-ih godina XX vijeka kada je, na praktičan način, akcijom na terenu, opravdao svoju ulogu vodeće vojno-bezbjednosne organizacije na europskom tlu. U akciji obaranja 4 srpska aviona, koji su prekršili zabranu letenja iznad UN zona zabranjenog leta, iznad Bosne i Hercegovine, u februaru 1994. godine, po prvi puta u historiji NATO izlazi iz svojih ugovornih okvira i nagovještava buduće pravce sopstvenog djelovanja.¹² Tada je prvi puta iskušana legitimnost savezničkog djelovanja izvan teritorija država članica, i prvi puta je, od NATO-ovog osnivanja, došlo do upotrebe savezničkih vojnih sredstava u borbenim djelovanjima. Bosna i Hercegovina se, historijski i strateški, pokazala kao ključ regionalne sigurnosti, i kao zemlja sa vrlo ozbiljnim problemima, čijim bi se rješenjem ostvarile bosanskohercegovačke aspiracije vezane za članstvo u NATO-u, a cijeli region učinio stabilnijim.

BiH od početka procesa NATO-integracija

Nakon devetnaest godina od završetka rata, prostor Bosne i Hercegovine, i dijela Zapadnog Balkana, je i dalje na putu institucionalnog i legislativnog „pridruživanja“ Europi. Zapadni Balkan je danas okružen članicama Europske unije i NATO-a, i na političkoj karti Europe jedno je od rijetkih područja koja nisu u potpunosti uključena u europsku i euroatlantsku integraciju. Iako su oružani sukobi prestali, pored naslijeđa rata, ovo područje je, a posebno Bosna i Hercegovina, i danas opterećeno mnogobrojnim problemima, počev od nedovršene tranzicije privrednih i političkih sistema, daljnjih etničkih napetosti, neriješenih teritorijalnih sporova, migracijskih problema, nerazvijene infrastrukture, korupcije, organiziranog kriminala, itd., što vjeru u skorije integracije u NATO i Europsku uniju, čini malo vjerovatnim.¹³

Definisanjem prioriteta na vanjsko-političkom planu, u dokumentu Predsjedništva BiH iz 2003. godine, Bosna i Hercegovina je pristupanje NATO-u i Europskoj uniji

---

¹⁰ Medjunarodne organizacije poput UN-a, OSCE-a, itd.

¹¹ Orlić, D., Šezdeset godina transformacije NATO, Fakultet političkih nauka Beograd, Godišnjak, III Deo: Međunarodna politika i međunarodni odnosi, Beograd, 2009., str. 537.

¹² NATO Handbook, Office of Information and Press, Brussels, 2001., str. 110.

¹³ Simić, P., Evroatlantizam i stvaranje „bezbednosne zajednice“ na Balkanu, Nova Srbija, Novi NATO – vizija budućnosti za XXI vijek, Zbornik tekstova, Fond za otvoreno društvo Srbije, Beograd 2011., str. 172.

postavila kao osnovne ciljeve i odrednice svoje vanjske politike.¹⁴ Uspostavljanje mira i obezbjeđivanje dugoročne bezbjednosti bio je ključni motivacioni faktor za BiH i težnju zemlje da se pridruži NATO-u.

Pod pokroviteljstvom NATO-a, došlo je do postepene transformacije odbrambenog sektora u BiH, razoružavanja, demobilizacije i reintegracije vojski unutar države, a time i do povjerenja kroz promovisanje demokratskih principa u sektoru. Postepeni napredak u odnosu na vojna pitanja, doveo je i do promjena u političkom dijalogu, te su uslijedile političke odluke koje su iskazale jasno opredjeljenje političkih krugova za pristupanje kolektivnim odbrambenim sistemima. Tako je, još 2001. godine, Predsjedništvo BiH, u zaključku upućenom generalnom sekretaru NATO-a, George-u Robertson-u, izrazilo spremnost Bosne i Hercegovine da prihvati obaveze i prava u porodici ravnopravnih euroatlanskih naroda, da sudjeluje i aktivno doprinosi kolektivnoj sigurnosti, opredjeljenje za uključenje Bosne i Hercegovine u program Partnerstva za mir, kao i za provedbu potrebnih reformi odbrambenog sistema i reorganizacije oružanih snaga.¹⁵

Najvažniji koraci

Saradnja Bosne i Hercegovine i NATO-a se odvija kroz nekoliko mehanizama koji su komplementarni, nekada hronološki sukcesivni a nekada paralelni.¹⁶

Partnerstvo za mir je prvi mehanizam saradnje uspostavljen između BiH i NATO-a, kojim se teži uspostaviti međusobna vojna saradnja i regionalna stabilnost. Obim saradnje određuje svaka država potpisujući Individualni partnerski program, a najčešće se radi o zajedničkim manevrima i ispunjavanju standarda NATO-a pri nabavci vojne opreme ili školovanju oficira, te su moguća i učešća u mirovnim misijama Sjevernoatlanskog saveza. Bosna i Hercegovina pristupila je „Partnerstvu za mir“ 14. decembra 2006. godine, i od tada se saradnja sa Savezom provodi u tri pravca.

Prvi pravac obuhvata političku saradnju, koja se odvija kroz sudjelovanje u Euroatlantskom partnerskom vijeću (dalje: EAPC), gdje se na jednom mjestu susreću sve zemlje

---

¹⁴ Dokumentom „Opšti pravci i prioriteti za provođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine“ Predsjedništvo BiH je, 2003. godine, definisalo približavanje Europskoj uniji i NATO-u, kao strateške ciljeve Bosne i Hercegovine, čime su usmjerili vanjsku politiku ka očuvanju i unapređenju trajnog mira i sigurnosti, i sveukupnog državnog razvoja u skladu sa demokratskim principima i vrijednostima, dostupno na <http://www.predsjednistvobih.ba/vanj/?cid=3564,2,1>;

¹⁵ Krdžalić, A., Bosna i Hercegovina i NATO – značaj novog Strateškog koncepta iz Lisabona, Nova Srbija, Novi NATO – vizija budućnosti za XXI vijek, Zbornik tekstova, Fond za otvoreno društvo Srbije, Beograd 2011., str. 115.

¹⁶ Politička analiza, Proširenje NATO-a na Bosnu i Hercegovinu, Friedrich Ebert Stiftung, Sarajevo, 2012., str.2.

članice Saveza i članice „Partnerstva za mir“, što predstavlja ključni okvir izgradnje međusobnog povjerenja, sigurnosti i mira u euroatlantskom području.

Drugi pravac obuhvata tehničku saradnju, gdje se uz korištenje dostupnih alata „Partnerstva za mir“ dostiže puna vojna, odbrambena i politička interoperabilnost sa zemljama članicama NATO-a, a sve sa ciljem dostizanja standarda neophodnih za prijem u punopravno članstvo u NATO.

I treći pravac koji predstavlja saradnju BiH-a i Saveza kroz sudjelovanje u NATO vođenim operacijama, gdje, još od 2009. godine, pripadnici bosanskohercegovačkih oružanih snaga sudjeluju u vojnim operacijama u Afganistanu (ISAF). Pored konkretnog sudjelovanja sa pripadnicima oružanih snaga BiH-a u ISAF-u, Bosna i Hercegovina na političko-strateškom nivou sudjeluje u kreiranju politika i planova u NATO stožeru u Briselu za ISAF. Uzimajući u obzir da je strateški vanjsko-politički cilj BiH-a punopravno članstvo u NATO-u, te uzimajući u obzir da je Bosna i Hercegovina jedina država u regionu Jugo-istočne Europe, koja ima i zakonsku obavezu propisanu u Zakonu o obrani BiH¹⁷, da poduzme sve neophodno kako bi postala članicom NATO-a, od 2006. godine, sa tehničkog aspekta je napravila značajan napredak, što je rezultiralo da se nakon 4 godine u programu „Partnerstva za mir“ uvjetno primi u Akcijski plan za članstvo (dalje: MAP). Time je Savez zadržao aktivan odnos prema euroatlantskim integracijama, te nastavio komunikaciju i monitoring u okviru procesa vezanih i za „Partnerstvo za mir“ i za Akcijski plan za članstvo.

Akcijski plan za članstvo, ili program MAP, uzimajući u obzir da njime u euroatlantske integracije države ulaze u svim svojim aspektima i cjelokupnim društveno-ekonomskim okruženjem, ima mnogo šire dimenzije od integracije u koju samo ulaze oružane snage i odbrambeni sistemi. Osnovni mehanizam saradnje je Godišnji nacionalni plan (Annual National Programme - ANP), sveobuhvatni plan koji sadrži političke, privredne, odbrambene, sigurnosne i pravne aspekte prilagodbe države aspiranta uvjetima i standardima neophodnim za punopravno članstvo u NATO, a koji su zemlje koje sudjeluju u MAP-u, kao programe o svojim pripremama za moguće buduće članstvo, obavezne pojedinačno dostaviti.

Bosna i Hercegovina je, 22. aprila 2010. godine, na sastanku ministara vanjskih poslova u Tallinnu, zahvaljujući napretku postignutom u reformskim procesima, službeno pozvana da postane članica MAP-a, s tim da je njegovo aktiviranje i dobijanje kandidatskog statusa za punopravno članstvo uvjetovano rješavanjem pitanja nepokretne vojne imovine, odnosno, registracijom nepokretne perspektivne vojne imovine. Kao dodatni uvjeti za članstvo u MAP-u navode se ostvarivanje određenih ciljeva u ekonomskim i političkim pitanjima, što uključuje i rješavanje svih međunarodnih, etničkih ili teritorijalnih pitanja mirnim sredstvima, privrženost vladavini prava i poštivanju ljudskih prava, uspostavu

---

¹⁷Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 88/05.)

demokratskog nadzora nad oružanim snagama, te promociju stabilnosti i blagostanja kroz slobodno tržište, socijalnu pravdu i odgovornost spram okoliša. Odbrambena i sigurnosna pitanja su usmjerena na sposobnost države aspiranta da doprinese kolektivnoj odbrani, novim misijama Saveza i osiguranju dodatnih resursa za odbranu, te posjedovanje instrumenata za zaštitu povjerljivih podataka, i uspostavljanje legislativnog okvira kojim će saradnja sa NATO-om biti kompatibilna sa nacionalnim pravnim sistemom. Sadašnji sudionici u MAP-u, pored Bosne i Hercegovine su i Makedonija, koja sudjeluje u MAP-u od 1999. godine, te Crna Gora koja je pozvana da se pridruži u decembru 2009. godine.¹⁸

Tokom cijele godine, proces MAP-a pruža zemljama aspiranticama za članstvo različite mehanizme pomoći u pripremama za buduće članstvo, od sastanaka i radionica na kojima se procjenjuje dosadašnji napredak i raspravlja o cijelom spektru pitanja značajnih za članstvo, razradu i pregled planiranih ciljeva, do tehničke pomoći, čime se MAP postavlja kao ključni unutarnji proces društvenih promjena koje vode ka pridruživanju u NATO. Do sada su sve države MAP-a naposljetku i dobile punopravno članstvo u NATO-u.¹⁹

Iako su se Saveznici složili da se Bosna i Hercegovina pridruži MAP-u čim napravi progres u rješavanju pitanja vojne imovine, te da će proces članstva u MAP-u biti dovršen članstvom u NATO-u, i iako je izražena bosanskohercegovačka želja i aspiracija za stabilnim, sigurnim i mirnim razvojem unutar Saveza, ipak se, u brojnim javnim istupima pojedinih političkih predstavnika iz Republike Srpske dovodi u pitanje sticanje članstva BiH-a u NATO-u. Tako su se na posljednjoj 64. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, održanoj 13.03.2014. godine, mogli čuti oprečni stavovi političara iz RS-a, a u pogledu integrisanja Bosne i Hercegovine u NATO, koji, između ostalog, ističu da će se stanovništvo tog entiteta morati kroz referendum pitati za ulazak u ovu organizaciju. S tim u vezi, potrebno je istaći da pitanje referenduma u pogledu članstva u NATO-u nije obavezno, te da, i ukoliko bi se provodilo, da bi njegovo provođenje uključilo teritoriju cijele Bosne i Hercegovine i obuhvatilo neposredno odlučivanje svih građana unutar države. No, bez obzira na negativna stajališta koja dolaze iz RS-a, i pokušaj da se to pitanje prevede na teren građanskog izjašnjavanja, niko ne dovodi u sumnju aplikaciju BiH-a za MAP. Spremnost za dogovor u vezi MAP-a, te politička volja, kultura konsenzusa (posebno kada su u pitanju perspektivne vojne lokacije), kao i konsenzus u vezi ustavnih promjena, pokazaće da li će euroatlantske integracije biti zadržane kao bazno političko opredjeljenje, ili će se taj proces koristiti za rješavanje partikularnih političkih interesa.

---

¹⁸Više o Akcijskom planu za članstvo (Membership Action Plan) na http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_37356.htm

¹⁹ Učestvovanje u MAP-u pomoglo je pripremama za punopravno članstvo u 7 zemalja, koje su u drugom krugu proširenja nakon hladnog rata, u 2004. godini, postale članice Saveza i to: Bugarska, Estonija, Latvija, Litvanija, Rumunija, Slovačka i Slovenija, te također i Albaniji i Hrvatskoj koje su se pridružile u aprilu 2009. godine.

Proces planiranja i revizije (Planning and Review Process-PARP) je inicijalni NATO-ov program usmjeren ka reorganizaciji odbrambeno-vojnih struktura i boljoj pripremi oružanih snaga partnera za saradnju sa NATO-om. Pokrenut u 1995oj godini, sa namjerom da osigura strukturiranu osnovu za identifikiranje partnera i njihove sposobnosti, a koje bi bile na raspolaganju Saveza za međunarodne vojne obuke, vježbe i operacije. Ovaj proces dodatno promiče transparentnost i poboljšava interoperabilnost sa savezničkim snagama.²⁰

NATO, u saradnji sa ministarstvom odbrane BiH i Zajedničkim stožerom, određuje, na početku svakog ciklusa, tzv. Partnerske ciljeve (Partnership Goals - PG), koje BiH treba da ispuni u tom ciklusu. PARP, koji je najvećim dijelom usmjeren na obrambene strukture, pokazao se dobrim alatom za izgradnju sposobnosti oružanih snaga BiH-a, što za rezultat ima dostignutu sposobnost dijelova oružanih snaga BiH-a da aktivno učestvuju u međunarodnim operacijama i vojnim vježbama skupa sa snagama NATO-a. Sa druge strane, aktivno sudjelovanje u NATO vođenim operacijama, podrška miru i međunarodnim vojnim vježbama, doprinose unapređenju interoperabilnosti ukupnog obrambenog sistema sa NATO-om.

Individualni partnerski program (Individual Partnership Program-IPP) je program slijedi nakon početnog PARP-a, i uvida u planiranje sistema odbrane i kompatibilnosti oružanih snaga sa NATO-om, a kreiran je sa ciljem da se, kroz trening i sudjelovanje na vježbama između NATO-a i zemalja članica Partnerstva za mir, unaprijedi interoperabilnost odbrambenog sektora sa standardima u državama članicama NATO-a. Trenutno se BiH nalazi u osmom ciklusu, te je stupanj ispunjenja sudjelovanja u planiranim aktivnostima vrlo visok (oko 80 posto).

Individualni partnerski akcijski plan (Individual Partnership Action Plan-IPAP) je slijedeći korak, i mehanizam saradnje između NATO-a i država koje imaju političku volju i sposobnost da prodube svoje odnose sa NATO-om, a koji za cilj ima postizanje prilagodbe ukupnog državnog sistema sa standardima država članica NATO-a.²¹ Ovdje je vrlo bitno naglasiti da se prilagodba odnosi na sve značajnije oblasti društvenog života, uključujući politička i sigurnosna pitanja, vojna pitanja i pitanja odbrane, javnu diplomaciju, nauku, zaštitu okoliša, upravljanje krizama i planiranje odgovora na vanredne situacije, te administrativna i pitanja sigurnosne zaštite (pojedini dijelovi PARP-a su sastavni dio IPAP-a). BiH je završila dvogodišnji ciklus IPAP 2011-2013, gdje je stupanj implementacije, osim politički uvjetovanih aktivnosti (ispunjenja uvjeta iz Tallinna), zadovoljavajući.

---

²⁰ Više o PARP-u na http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_68277.htm?selectedLocale=en

²¹ Više u Bosna i Hercegovina i NATO, Atlantska inicijativa, Udruženje za promociju euroatlantskih integracija, Sarajevo, BiH, 2010., str. 9-14.

Intenzivirani dijalog o članstvu (Intensive Dialogue-ID) predstavlja najviši funkcionalni nivo u kojem BiH sudjeluje od aprila 2008. godine, kada je na Samitu NATO-a u Bukureštu isti otvoren između BiH i NATO-a. Ovaj program obuhvata široki spektar političkih, vojnih, ekonomskih i sigurnosnih pitanja koja se odnose na moguće članstvo u NATO-u, bez prejudiciranja bilo kakve eventualne odluke Saveza o prijemu neke države u članstvo.²² Ovaj program uspješno je implementiran, te je ocijenjeno od strane NATO međunarodnog osoblja da se eventualna saradnja u ovom programu nastavi samo u domenu strateško-političkog dijaloga od interesa za BiH.

Konačno, iz svega navedenog, proizilazi da je put ka NATO-u složen i zahtjevan proces, za koji nije dovoljno samo izraziti želju i aspiracije, nego je ključno da se provedu potrebne institucionalne i legislativne reforme, od oblasti odbrane i sigurnosti, do ekonomije i zaštite životne sredine.

Državna imovina - nemogućnost dogovora ili sredstvo opstrukcije

Iako je Bosna i Hercegovina napravila izuzetan napredak u reformi odbrane i vojske, što se očituje i kroz razvoj sposobnosti oružanih snaga da učestvuju u podršci međunarodnim mirovnim misijama, potrebno je da učini napredak u regulisanju statusa državne imovine, što je preduvjet za ostvarivanje unutarnje pravne sigurnosti, a zatim i ispunjavanja uvjeta od kojeg ovisi napredovanje zemlje u euroatlantskim integracijama. Prije no što BiH bude pozvana da se pridruži Savezu, procesi reformi i rješavanja ključnih pitanja moraju krenuti naprijed, čime će se Saveznici uvjeriti da BiH dijeli sve međunarodne ciljeve i principe, te da može biti efikasan član Saveza. No, na nesreću, BiH se sada suočava možda sa najvećim izazovom od završetka rata, a koji je rezultat političke pat pozicije.

Pitanje reguliranja državne imovine najveći je izazov za Bosnu i Hercegovinu zbog kompliciranog ustavnog uređenja i konstantne političke debate o nivou autonomije koji imaju dva entiteta. Ustavni sistem Bosne i Hercegovine je izuzetno nefunkcionalan, neekonomičan i neefikasan, odnosno, sam Ustav je izvor velikog broja postojećih i sistemskih prepreka efektivnom upravljanju. Pitanje statusa državne imovine jeste političko i pravno pitanje koje godinama predstavlja nerješiv problem.

Disolucijom su sve jugoslavenske republike, uključujući i BiH, naslijedile imovinu koja je, do tada, bila u društvenom vlasništvu, te tu nastaje tzv. problem statusa državne imovine. Problem statusa državne imovine u BiH je rezultat nepostojanja legislative na državnom nivou kojom bi se definiralo šta spada u državnu imovinu (pokretnu, nepokretnu, kao i imovinu u inozemstvu), te legislative koja bi definirala zakonskog vlasnika i korisnike državne imovine.

---

²² Politička analiza, Proširenje NATO-a na Bosnu i Hercegovinu, op.cit., str. 3.

U Bosni i Hercegovini su u periodu od 1992-1995 doneseni zakonski propisi o svojini, koji su odražavali promjenu društvenog uređenja, te je tako, usvajanjem Zakona o pretvorbi društvene svojine Republika Bosna i Hercegovina postala zakonski vlasnik imovine u dotadašnjoj društvenoj svojini, a nad kojom država BiH sada nema pravo raspolaganja.²³ Samom činjenicom da je navedeni zakon donesen za vrijeme rata, njegova primjena je bila ograničena samo na dijelove teritorije BiH-a pod vojnom kontrolom Armije BiH-a, kao teritorije na kojoj je zakonska vlast države bila prepoznata.

Na drugom dijelu teritorije BiH-a, također za vrijeme rata, usvojen je Zakon o pretvaranju društvene u državnu svojinu, u skladu s kojim je sva društvena svojina na teritoriji RS-a postala državno vlasništvo.²⁴ Na osnovu ovog zakona Narodna skupština RS-a je 2007. godine donijela autentično tumačenje po kojem će sva svojina, koja je postala državna svojina na osnovu člana 3. Zakona o pretvaranju društvene u državnu svojinu, biti upisana u zemljišne knjige kao svojina u vlasništvu RS-a. Narodna skupština RS-a je 2010. godine usvojila Zakon o statusu državne imovine koja se nalazi na teritoriji RS-a i pod zabranom je raspolaganja, te uspostavila pravo entiteta RS-a na vlasništvo, upravljanje i raspolaganje imovinom Socijalističke republike BiH na teritoriji RS-a.²⁵ U januaru 2011. godine, tadašnji zamjenik predsjedavajućeg Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, Sulejman Tihić, uputio je Ustavnom sudu BiH Zahtjev za ocjenu ustavnosti Zakona o statusu državne imovine koja se nalazi na teritoriji RS-a i pod zabranom je raspolaganja.²⁶ Ustavni sud je u predmetu 1/11 ocjenjivao ustavnost zakona, i iako je donio Odluku²⁷ da je zakon RS-a u suprotnosti sa Ustavom BiH, ali nije ponudio konačno rješenje u pogledu reguliranja statusa državne imovine. RS je, unatoč Odluci Ustavnog suda, prema kojoj pitanje reguliranja statusa državne imovine „potpada pod isključivu nadležnost BiH“, u svom Izvještaju Vijeću sigurnosti UN-a 2012. godine, ustvrdila da se pojam imovina „države BiH“ može jednako odnositi kako na imovinu centralnih institucija, tako i na imovinu entiteta.²⁸

Promatrajući navedeno, može se zaključiti da suština spora u pogledu državne imovine proizilazi iz stavova bosanskohercegovačkih lidera prema samoj državi Bosni i

---

²³ Zakon je donesen 25. novembra 1994, a stupio na snagu 1. januara 1995., („Službeni glasnik RBiH“, broj 33/94.)

²⁴ „Službeni glasnik RS“, broj 4/93, 29/94, 31/94, 9/95, 19/95, 8/96, 20/98.

²⁵ Zakon o statusu državne imovine koja se nalazi na teritoriju Republike Srpske i pod zabranom je raspolaganja, („Službeni glasnik RS“, broj 135/10.)

²⁶ Država i njena imovina: analiza politika, Atlantska inicijativa, Sarajevo, 2014., str. 23.

²⁷ Ustavni sud Bosne i Hercegovine, predmet U-1/11, Odluka o dopustivosti i meritumu, 13. juli 2012. godine,

dostupno na <http://www.ccbh.ba/bos/odluke/index.php?src=2#>

²⁸ Republika Srpska's Eighth Report to the UN Security Council, November 2012., dostupno na: <http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Documents/Republika%20Srpska%E2%80%99s%20Eighth%20Report%20to%20the%20UN%20Security%20Council.pdf>

Hercegovini i (ne)razumijevanju njenog karaktera. Ustav BiH-a decidno određuje da su zakoni Republike Bosne i Hercegovine važeći dok se ne donesu drugi zakoni kojim se derogiraju zakoni RBiH iz te oblasti.²⁹ Iz ove ustavne odredbe bi se moglo zaključiti da je BiH vlasnik cjelokupne nekadašnje državne imovine, i to u skladu sa pomenutim Zakonom o pretvorbi društvene svojine RBiH iz 1994. godine.

Vojna imovina kao dio državne imovine

Prelomna tačka političkih sporova oko državne imovine vezana je za odluku Sjevernoatlantskog vijeća (North Atlantic Council - NAC), iz Tallinna, 2010. godine, da BiH primi u Akcijski plan za članstvo, uz uvjet aktivacije MAP-a i prihvaćanje prvog Nacionalnog godišnjeg programa, a nakon knjiženja nepokretne perspektivne vojne imovine kao državne imovine. NATO je, postavljajući ovakav uvjet BiH-u, zapravo želio vidjeti koliko su politički lideri u našoj zemlji spremni donositi odluke značajne za budućnost cijele BiH, ali i, uvjetovanjem rješavanja pitanja nepokretne vojne imovine, potaknuti i reguliranje knjiženja državne imovine koje je u zastoju od formiranja Komisije za državnu imovinu 2004. godine i odluke OHR-a da nametne zakone o privremenoj zabrani raspolaganja državne imovine BiH-a u oba entiteta.³⁰

Sa stanovišta Saveza, iznimno je važno da država BiH bude vlasnik vojne imovine, kako bi Ministarstvo odbrane i Oružane snage BiH-a, kao institucije države, mogle nesmetano vršiti sve aktivnosti i obaveze koje bi trebale obavljati prema zakonu. NATO također pravi jasnu distinkciju između prava vlasništva i prava korištenja, u kojoj postoji jedina logična pravna situacija, a to je da je država zakonski vlasnik vojne imovine, te da se, nakon rješavanja pitanja vlasništva, utvrde lokacije od značaja i izvrši uknjižba onih za koje je to potrebno.

Prividan pomak u rješavanju pitanja vojne imovine učinjen je odlukom Predsjedništva BiH 2012. godine o 63 perspektivne vojne lokacije, čime se utvrdio tačan broj lokacija, ali, nakon toga, niti jedan dokument nije usvojen zbog stava nerazdvojitosti vojne i državne imovine. Taj zadatak stoji pred liderima političkih stranaka i pred parlamentarcima, jer je Predsjedništvo, određivanjem 63 perspektivne vojne lokacije svoj zadatak izvršilo. Iako je osnovni argument predstavnika RS-a da se vojna imovina ne može zasebno zakonski regulirati izvan ostale državne imovine, ipak je realno objašnjenje da iza nepostizanja dogovora o statusu državne imovine i blokade integracija BiH-a u NATO, stoji postizanje cilja ostanka izvan euroatlantskih institucija, kao i moguće dobijanje prednosti za

---

²⁹ Stav 2. Aneks II Ustava Bosne i Hercegovine: "Svi zakoni, propisi i sudski poslovnici, koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupi na snagu, ostaće na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine." http://www.ccbh.ba/public/down/USTAV_BOSNE_I_HERCEGOVINE_bos.pdf;

³⁰ Država i njena imovina: analiza politika, op. cit., str. 31.

promovisanje zakona o državnoj imovini kojim će imovina države pripasti entitetima, što u konačnici može dalje decentralizirati i oslabiti, i onako već dovoljno ekonomsko i politički, slabu državu.

ZAKLJUČAK

NATO i BiH – stanje i perspektive

Nesumnjivo je da je NATO omogućio Europi poslije Drugog svjetskog rata da dobije relativno čvrst bezbjednosni štit, i da ostvari produktivniju ekonomsku saradnju između država članica, te da je kroz svoj historijski razvoj, vjerovatno i iznad svih očekivanja njegovih osnivača, danas izrastao u najjaču vojno-političku organizaciju u svijetu. Dvadeset osam članica saveza dolazi iz najproduktivnijih, tehnološki najrazvijenijih, socijalno uređenih, ekonomsko prosperitetnih i demokratskih regiona svijeta. Posebno je važno istaći da trenutne članice NATO-a, sa svojih oko 900 miliona stanovnika, čine svega 13% od ukupne svjetske populacije, ali zato učestvuju sa 45% u svjetskom GDP-u,³¹ što ukazuje na političku i ekonomsku snagu Saveza, te vojni i tehnički potencijal kojim raspolaže.

Istinska vrijednost i snaga NATO-a je zasnovanost na temeljnim vrijednostima i interesima država članica, onima koje dijeli i teži Bosna i Hercegovina, poput slobode, demokratskog uređenja, vladavine prava, tržišne privrede, međunarodne solidarnosti, te stabilnih svjetskih odnosa kojima trebaju vladati mir i sigurnost, čemu ključan doprinos daje strateška transatlantska veza. Između ostalog, ovo je prepoznato kao nacionalni interes i većine zemalja istočne Evrope, te je dovelo do toga da je Europa, 65 godina nakon osnivanja NATO-a, postala najprosperitetnije područje u svijetu.

Također, način odlučivanja konsenzusom svih država članica, bez obzira na veličinu, datum pristupanja ili neki treći kriterij, pokazuje praktično uvažavanje i poštivanje suvereniteta i nezavisnosti svake države članice. Takav pristup jednoglasnog donošenja odluka, koji često zahtijeva dugotrajna usaglašavanja, osim uvažavanja stavova svih država članica, nakon donošenja odluke, obavezuje sve države članice na provedbu iste.

Ako se gleda primarno vojno-politički aspekt, najočiglednija prednost članstva u NATO-u može se izvesti iz činjenice da članstvo pruža pouzdanu garanciju da će članice pomoći jedna drugoj, pojedinačno ili kolektivno, u slučaju oružanog napada na bilo koju od njih, obzirom da, iz dana u dan, postaje sve jasnije da vojska jedne zemlje, ukoliko nije dijelom neke zajednice, ne može garantovati bezbjednost u danas sve komplikovanijim geopolitičkim odnosima između država.

---

³¹ Bosna i Hercegovina i NATO, op. cit., str. 3.

Bosna i Hercegovina bi, svojim ulaskom u NATO, dobila osjećaj kolektivne sigurnosti u regiji, adekvatan odbrambeni sistem i profesionalniju vojsku, ali i političku i ekonomsku stabilnost, te jasan spoljnopolitički profil, što predstavlja garanciju za poslovnu saradnju i strana investiciona ulaganja, obzirom da, na taj način, i kapital postaje siguran.

BiH je, preuzimajući određene NATO standarde, već učinila mnogo na reformi odbrane, ali tu reformu, da bi se ostvarili višestruki efekti koji osim vojno-bezbjednosnih, uključuju i političke i ekonomske, treba nastaviti i dalje. No međutim, kao posebnu vrijednost ističemo, da je dosadašnjom reformom razjedinjena i nefunkcionalna vojna struktura učinjena jedinstvenom, te da su njena veličina i netransparentnost, koje su činile da se ogromne količine novca poreskih obveznika troše na održavanje vojnih objekata, prevaziđene tehnike, i finansiranje ljudstva i ostale infrastrukture, kvalitetnije i racionalnije troše. Sadašnja struktura oružanih snaga BiH-a predstavlja dobar temelj za NATO kompatibilne snage, ali, da bi se izradili sveobuhvatni sistemi upravljanja osobljem, njihovom obukom i obrazovanjem, čime bi se osiguralo da oružane snage imaju visoko kvalitetan, obučan kadar, sposoban da izvodi mnoge kompleksne zadaće i misije u multinacionalnim operacijama NATO-a, moraju se vršiti daljnja poboljšanja u okviru preuzetih obaveza prema Partnerstvu za mir kao prvom mehanizmu saradnje uspostavljenom između BiH-a i Saveza.

Važno je pomenuti da prioriteti vanjske politike BiH-a posebno podrazumijevaju pristupanje BiH-a euroatlantskim institucijama. Imajući u vidu taj cilj, a u skladu sa članom 84. Zakona o obrani BiH Parlamentarna skupština BiH, Vijeće ministara BiH, Predsjedništvo BiH, te svi subjekti odbrane, obvezali su se na realizaciju nužnih aktivnosti za ulazak BiH u NATO. Reformske aktivnosti su preuzete kroz razna partnerstva, potpisane sporazume, akcijske planove i druge dokumente, čemu NATO, odnosno sve države članice, pružaju potporu, ali, jednako tako žele i vidjeti konkretne korake bosanskohercegovačkih institucija i lidera na tom putu.

Gdje je trenutni problem na putu BiH - NATO?

Primjetno je da je ranije Bosna i Hercegovina na putu ka NATO-u išla mnogo brže nego danas, i premda se danas nalazi u predzadnjem stadijumu procesa postanka punopravne članice, i da je, kad je riječ o akcijskom planu za članstvo potrebno samo riješiti pitanje vojne imovine, to pitanje nije, iako od krucijalnog značaja, još riješeno i predstavlja trenutno najveću prepreku na tom putu.

Od BiH-a se očekuje da mora doći u poziciju da govori jednim glasom prema NATO-u, a da se članstvo u NATO-u i EU-u ne trebaju promatrati samo kao cilj, nego i kao sredstvo unutarnjeg jačanja zemlje u svakom aspektu. Konfuzija nastaje u momentu kad postane jasno, da u izuzetno širokom spektru političkih stranka (po kojima je u odnosu na broj stanovnika, BiH rekorder), na idejno-ideološkoj orijentaciji, ne postoji niti jedna stranka koja otvoreno zagovara euroskepticizam, izolacionizam ili prekolamovanje ciljeva, te pristupanje

neke druge međunarodnim organizacijama, koje su u koliziji sa europskim i euroatlantskim. Gotovo svi politički subjekti, na nivou države pa i njenih entiteta, uglavnom se slažu, premda neki istinski a neki dekerativno, da dnevno-politički i materijalni interesi nisu iznad i/ili u suprotnosti sa zacrtanim i strateški definisanim ciljevima, sporazumima, odlukama i drugim dokumentima i opredjeljenjima institucija BiH-a, a po pitanjima euroatlanske integracije BiH-a.

Pitanje regulisanja statusa državne imovine, odnosno dijela koji se odnosi na vojnu imovinu i njenu uknjižbu na državu, je uvjet da bi BiH mogla otpočeti sa aktivnostima vezanim za MAP. To predstavlja jasan test o postojanju konkretne političke volje i posvećenosti ispunjavanju obaveza na putu ka euroatlantskim integracijama.

U periodu od četiri godine, od 2010. do 2014. godine, po pitanju državne imovine učinjen je minimalan pomak, a koji se ogleda u odluci Predsjedništva BiH-a, iz aprila 2012. godine, o popisu 63 perspektivne vojne lokacije, na temelju čega su predložena dva dokumenta, i to Sporazum o implementaciji dogovorenih principa o raspodjeli imovine i Odluka o raspolaganju nepokretnom vojnom imovinom, koji nisi usvojeni, niti je usvojen zakon kojim bi ove lokacije bile u vlasništvu države BiH-a, a zbog podijeljenih stavova i nerazdvojenosti državne i vojne imovine. Uslijedio je čitav niz pravnih radnji i političkih aktivnosti iz RS-a kako bi se ovo pravno i političko pitanje iskomplikiralo i dovelo u kontekst rješavanja cjelokupne državne imovine a ne samo vojne, te se može konstatovati da je to, za sada, efikasan način blokade započetog procesa integracije BiH-a u NATO.

Stavovi i ponašanje političkih lidera iz RS-a, po ovom pitanju, pokazuju da su njihova opredjeljenja nekozinstentna i varijabilna, te svedena na kalkulantski pristup. Podsjećanja radi, Narodna skupština Republike Srpske usvojila je Deklaraciju o strateškim opredjeljenjima RS-a u sistemu odbrane u BiH-a, u kojoj se ističe da RS daje puni doprinos strateškom promišljanju položaja i uloge Bosne i Hercegovine u novom regionalnom i globalnom sistemu bezbjednosti, te pruža punu podršku ulasku Bosne i Hercegovine u Partnerstvo za mir i uključivanje BiH u političko članstvo NATO saveza.

U skladu s tim, može se izvesti zaključak da zbog partikularnih interesa usmjerenih na zadobijanje bolje izborne pozicije, politički subjekti RS-a u tzv. političkoj trgovini koriste mehanizme blokade donošenja odluka od značaja za cijelu Bosnu i Hercegovinu, te se tako približavaju ili političkim stavovima susjedne Republike Srbije, ili nastoje ostvariti bolje međunarodne odnose sa drugim državama koje nemaju pozitivan stav prema NATO-u.

Najnovije promjene u političkoj i bezbjedonosnoj situaciji na granicama Europe, ali i najnoviji primjer Ruske aneksije Krima, ukazuju na potrebu hitnosti ubrzanja procesa integracija, te potrebe da europski partneri zadrže fokus na jugoistočnoj Europi, a u cilju unapređenja reformi i samog procesa integracija. Demokratizacija jugoistočne Europe mora

biti uspješno završena priča i u svim zemljama regiona, a posebno Bosna i Hercegovina ne smije zaostajati u ovim procesima.

Aktuelnost euroatlantskih integracija BiH-a, što podrazumjeva, prije svega, punopravno članstvo u NATO-u i Europskoj uniji, opcija je koja primarno osigurava i prevenira sukobe u BiH-u, dok sve druge opcije predstavljaju potencijalnu opasnost za BiH, ali i za Europu u cjelini. Zbog toga, važno je da BiH ostane u fokusu interesovanja međunarodne zajednice, koja svakako uvažava specifikum nacionalne strukture naroda.

Bosna i Hercegovina bi se, članstvom u NATO-u, pridružila ostalim zemljama okruženja, te stvorila bitne pretpostavke za stabilniji razvoj zemlje, jačanje svog geopolitičkog položaja, veću nacionalnu bezbjednost, jačanje odbrambene sposobnosti, te dolazak u poziciju da BiH ima mogućnost da ravnopravno odlučuje unutar Saveza. Također, time bi se BiH našla na karti zemalja u koje je sigurno investirati, gdje postoji vladavina prava te zaštita od organiziranog kriminala i pranja novca.

Konačno, zbog svega navednog, naglašavamo da je koristeći se kulturom dijaloga i promicanjem svih vrijednosti i benefita članstva u NATO-u, potrebno oblikovati politike i javno mijenje na način da se da jača podrška Savezu, euroatlantskim integracijama i ekonomskom prosperitetu zemlje, a istovremeno pokazati da će se ostvarivanjem takvih, euroatlantskih i europskih, ciljeva, mjeriti uspješnost bosanskohercegovačkih političkih lidera i njihovih politika, i da će postignuti rezultati biti opredjeljujući faktor davanja buduće podrške i političkog legitimiteta od strane građana BiH.

LITERATURA

1. Bosna i Hercegovina i NATO, Atlantska inicijativa, Udruženje za promociju euroatlantskih integracija, Sarajevo, BiH, 2010.;
2. Država i njena imovina: analiza politika, Atlantska inicijativa, Sarajevo, 2014.;
3. Krdžalić, A., Bosna i Hercegovina i NATO – značaj novog Strateškog koncepta iz Lisabona, Nova Srbija, Novi NATO – vizija budućnosti za XXI vijek, Zbornik tekstova, Fond za otvoreno društvo Srbije, Beograd 2011.;
4. Lisbon summit declaration, issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Lisbon, 20th November 2010., dostupno na http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm;
5. Nakić, M., NATO nakon Lisabona: Zapadni Balkan u Alijansi do 2020. godine, Nova Srbija, novi NATO – vizija budućnosti za XXI vek, Zbornik tekstova, Fond za otvoreno društvo Srbije, Beograd, 2011.;
6. NATO Handbook, Office of Information and Press, Brussels, 2001.;
7. Opšti pravci i prioriteti za provođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine, dostupno na <http://www.predsjednistvobih.ba/van/?cid=3564,2,1>;

8. Orlić, D., Šezdeset godina transformacije NATO, Fakultet političkih nauka Beograd, Godišnjak, III Deo: Međunarodna politika i međunarodni odnosi, Beograd, 2009.;
9. Politička analiza, Proširenje NATO-a na Bosnu i Hercegovinu, Friedrich Ebert Stiftung, Sarajevo, 2012.;
10. Povelja Ujedinjenih naroda – Charter of the United Nations, dostupno na <https://www.un.org/en/documents/charter/>;
11. Predmet U-1/11, Odluka o dopustivosti i meritumu, 13. juli 2012. godine, dostupno na <http://www.ccbh.ba/bos/odluke/index.php?src=2#>;
12. Republika Srpska's Eighth Report to the UN Security Council, November 2012., dostupno na: <http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Documents/Republika%20Srpska%20E2%80%99s%20Eighth%20Report%20to%20the%20UN%20Security%20Council.pdf>;
13. Simić, P., Evroatlantizam i stvaranje „bezbednosne zajednice“ na Balkanu, Nova Srbija, Novi NATO – vizija budućnosti za XXI vijek, Zbornik tekstova, Fond za otvoreno društvo Srbije, Beograd 2011.;
14. Summit meetings of Heads of State and Government, 19. November – 20. November 2010., Lisbon, Portugal, dostupno na http://www.nato.int/cps/en/natolive/events_66529.htm;
15. The North Atlantic Treaty dostupno na http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm;
16. Ustav Bosne i Hercegovine, dostupno na http://www.ccbh.ba/public/down/USTAV_BOSNE_I_HERCEGOVINE_bos.pdf;
17. Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 88/05.);
18. Zakon o pretvaranju društvene u državnu svojinu („Službeni glasnik RS“, broj 4/93, 29/94, 31/94, 9/95, 19/95, 8/96, 20/98.);
19. Zakona o pretvorbi društvene svojine („Službeni glasnik RBiH“, broj 33/94.);
20. Zakon o statusu državne imovine koja se nalazi na teritoriju Republike Srpske i pod zabranom je raspolaganja („Službeni glasnik RS“, broj 135/10.);
21. www.nato.int.

Sanja Kavaz Hukić, Semir Fejzić